МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «РІВНЕНСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ» ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА - ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД XXI СТОЛІТТЯ

А.С. Дем'янчук,
ректор Міжнародного університету «РЕГІ»
імені академіка Степана Дем'янчука

Як відомо, у серпні 1991 року Україною було проголошено незалежність. За цих умов нова українська вища школа потребувала переосмислення мети навчання і виховання, провідних теоретико-методологічних принципів, змісту, форм організації навчально-виховного процесу, критеріїв ефективності. В умовах переходу до ринку, підприємництва та приватизації вища школа повинна була стати важливим чинником гармонізації особистих і громадських інтересів, інтересів різноманітних за рівнем матеріального забезпечення прошарків населення.

У ситуації, що склалася у галузі освіти у період перших років незалежності, потрібно було шукати нові, альтернативні існуючим, шляхи щодо модернізації структури вищої школи. Мабуть, одним із таких рішень було відкриття поряд з існуючими державними, нових ВНЗ - приватної форми власності.

Так, у м. Рівне і в усьому Західному регіоні першим ВНЗ нового зразка став Науково-консультативний центр Міжнародної педагогічної академії, що згодом, згідно із рішенням МАК Міністерства освіти України (жовтень 1993 р.) отримав назву Рівненський економіко-гуманітарний інститут. Ідея створення вищого навчального закладу належала доктору педагогічних наук, професору, академіку Дем'янчуку Степану Якимовичу. Разом із засновниками-організаторами, переборюючи адміністративний тиск, всілякі санкціоновані та несанкціоновані втручання у роботу ВНЗ різних контролюючих органів, ми щодня доводили, що інститут має право на існування і з часом займе належне місце у структурі вищої школи Рівненщини, України і зарубіжжя.

У 1993-1994 н.р. на навчання до інституту вступило понад 400 студентів. Забігаючи наперед, відзначу, що нині це число сягає 5 500. Навчальні заняття проходили у напівпідвальних приміщеннях педагогічного інституту, а пізніше, — на базі дитячого садка. Бажання працювати у новоствореному інституті виявили талановиті вчені, керівники, і що можу вже сказати сьогодні, чудові люди — професори Марко Наумович Ямницький (проректор з навчальної роботи), Дмитро Йосипович Беднарчук (декан економічного факультету), доценти Клімов Георгій Іванович (декан педагогічного факультету), Росоловський Олексій Паладійович (декан стоматологічного факультету), академік Мітюров Борис Никифорович, професор Глускін Володимир Васильович, доцент Форняк Надія Максимівна та ін. Стрімко прогресуючи, інститут все помітніше окреслював контури вищого навчального закладу.

Зміцнивши матеріальну базу (придбавши навчальний корпус на тодішній вулиці Данила Галицького), ВНЗ розпочав новий виток у своєму розвиткові. До професорсько-викладацького складу влилось багато докторів наук, професорів, кандидатів наук, доцентів, талановитої молоді. На аспектах оновлення форм навчально-виховної, наукової роботи, міжнародних зв'язків, досягнення у мистецькій галузі та спорті зупинюсь детальніше.

Аналізуючи останні публікації з даної тематики, перш за все хотів би підкреслити, що організація навчально-виховного процесу в університеті має на меті забезпечення єдності навчання і виховання в підготовці майбутніх фахівців. Реалізація зазначеного процесу має системно-наскрізний характер, оскільки за формами організації охоплює всі напрямки життєдіяльності колективу, а за змістом впливає на кожну особистість у колективі, формуючи сучасного, компетентного, висококваліфікованого фахівця.

Форми навчально-виховної роботи на факультетах різноманітні: традиційні академічні лекції, семінари, колоквіуми, активні форми навчання - ділові ігри, ситуаційно-вироб-

ничі моделі, тренінг-групи, розігрування ролей, вирішення конкретних виробничих ситуацій, програмоване навчання. Активно впроваджуються у навчально-виховний процес комп'ютерні технології навчання.

Щодо останніх - університет має потужну комп'ютерну базу, студенти працюють на комп'ютері як під час аудиторних занять, так і в позааудиторний час. Для чіткої організації цієї роботи кожному студенту надається спеціальний пароль, використовуючи який можна працювати в комп'ютерному класі. У ВНЗ функціонує локальна електронна мережа, університет загалом та кожен факультет зокрема мають доступ до INTERNET, що сприяє підвищенню якості знань і поглибленню змісту наукової інформації, яку отримує кожен студент.

В організації навчально-виховного процесу значна увага приділяється системі контролю над рівнем засвоєння знань та сформованості вмінь студентів I-V курсів усіх спеціальностей. На першому курсі засвоєння знань має репродуктивний характер, тому застосовуються традиційні форми контролю - реферати, доповіді, заліки, екзамени, картковий контроль, експрес-контроль за темами. На II-III курсах засвоєння знань набуває відповідних форм - виклад аналізу, обґрунтування гіпотез, структуризація наукової літератури за темами, підготовка доповідей на факультетські та інститутські конференції. На IV-V курсах засвоєння знань і формування вмінь набуває творчого характеру, тому форми контролю видозмінюються. З цією метою практикуються захист проектів, гіпотез, практичних розробок студентів, заліки за модульною системою тощо.

Велику роботу із забезпечення навчального процесу методичними матеріалами проводить вузівська бібліотека, яка здійснює аналіз інформації, відбір комплектаційних одиниць, формує фонди з врахуванням навчально-наукових потреб викладачів та студентів. На даний час бібліотека забезпечує підручниками, спеціальними виданнями, яких налічується понад 100 тис. примірників, практично всі дисципліни, передбачені навчальними планами.

Враховуючи потужну видавничу базу університету, специфіку навчальних дисциплін, потреби в індивідуалізації підготовки сучасного фахівця, кафедри усіх факультетів сформували комплекс навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни. В результаті студенти отримали значну кількість найрізноманітніших методичних матеріалів, більшість з яких зорієнтована на методичне забезпечення практичних занять та самостійної роботи студентів.

Більшість кафедр університету досить активно впроваджує новітні технології навчання, які отримали міжнародне визнання, кредитно-модульну та модульно-рейтингову системи. В основу останньої покладена оцінка активності студента у навчальному процесі:

- ставлення до навчання;
- відвідування занять;
- поточна успішність;
- участь у колоквіумах;
- засідання круглих столів;
- участь у наукових конференціях;
- результати екзаменаційної сесії.

Сума балів, набраних кожним студентом, оприлюднюється на кожному факультеті і враховується ректоратом, деканатом, кафедрами.

Протягом останніх років ректорат, науковий відділ і кафедри ВНЗ зосередили головні зусилля на проведенні фундаментальних та пошукових досліджень з пріоритетних наукових напрямків.

Науково-дослідницька робота в університеті проводиться з таких пріоритетних спрямувань, як:

- виховання молоді на ідеях миру в навчально-виховному процесі школи і ВНЗ (залучено 5 кафедр);
- проблеми нового змісту освіти і методики навчання та виховання (залучено 4 кафедри);

- проблеми збереження, зміцнення і відновлення здоров'я людини (4 кафедри);
- проблеми охорони навколишнього середовища (2 кафедри);
- фундаментальні дослідження в галузі математики, природничих та технічних наук (4 кафедри);
- фундаментальні дослідження в галузі гуманітарних і економічних наук (4 кафедри).

В останні роки до науково-дослідницьких робіт стали ширше залучатися здібні студенти старших курсів та аспіранти. Керівниками науково-пошукових досліджень є переважно доктори наук та кандидати наук, які завершують підготовку докторських дисертацій. Вийшли друком 2 збірники молодих науковців університету.

Інтенсивно працюють у ВНЗ наукові лабораторії на всіх факультетах. Результатом науково-дослідницької роботи є постійний захист дисертаційних досліджень викладачів та аспірантів нашого університету: Петрук А.П.; Петрук О.Н.; Пагута Т.І.; Пелех Ю.В.; Пелех Л.Р.; Ясінський А.М.; Мединська Н.І.; Артемова О.І.; Крутій В.А.; Зінчук Г.В.; Сойко І.М.; Попова Д.А.; Джаман Т.В.; Груба Т.Л.; Красовська О.О.; Сотник Ж.Г.; Крет М.В.; Жежук Л.Ф.; Веремчук А.П.; Гон М.М.; Забута Т.В.; Мисан В.О. Дисертацію з економіки захистила випускниця нашого ВИЗ Мальчик М.В.

Міжнародний університет «РЕГІ» імені академіка Степана Дем'янчука став базою проведення традиційних міжнародних науково-практичних конференцій «Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі і ВНЗ», започаткованої академіком Степаном Дем'янчуком. В ній беруть участь провідні вчені України, Польщі, Німеччини, Угорщини, Словаччини, Ізраїлю, Росії, Білорусії, Естонії, Бельгії.

Наш ВНЗ став ініціатором організації та проведення Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні». У цьому році конференція організована спільно з Державним комітетом України з питань фізичної культури і спорту і присвячена пам'яті нашого колеги — професора Віктора Івановича Завацького.

Міжнародний університет «РЕГІ» імені академіка Степана Дем'янчука - єдиний ВНЗ України, де проводяться щорічні дитячі та юнацькі громадські читання «Я голосую за мир». Виступи та доповіді школярів друкуються та видаються як перші наукові праці дітей, що сприяє здійсненню вибору старшокласниками напрямку подальшого навчання та ознайомленню з методикою наукової роботи.

На проведення профорієнтаційної роботи орієнтовані колективи художньої самодіяльності університету. Народний фольклорний самодіяльний ансамбль «Живограй» і квартет «Дикий мед» щорічно виступають у школах, училищах, технікумах, коледжах з метою популяризації національної пісні і привернення уваги школярів до всебічного розвитку студентів ВНЗ. Цікавою є також робота народного студентського театру «Бриз».

Проводяться виїзні засідання кафедр. Викладачі кафедри фізичного виховання беруть участь в організації і проведенні змагань на першість міста, області, регіону з різних видів спорту. За їх сприяння проводяться консультаційні заняття в ДЮСШ області. Результатом такої діяльності є залучення до навчання у ВНЗ майстрів спорту, переможців регіональних, республіканських та європейських турнірів і чемпіонатів.

Питання набору та умов прийому до університету широко рекламується засобами масової інформації. Понад 30% студентів, які навчаються на І-ІІ курсі, були слухачами центрів довузівської підготовки, які функціонують в Рівненській, Хмельницькій, Житомирській, Волинській та інших областях України.

Динаміка розвитку усіх підрозділів Міжнародного університету «Рівненський економіко-гуманітарний інститут» імені академіка Степана Дем'янчука переконує, що він прискореними кроками долає процес становлення й перетворення в елітарний навчальний заклад нового століття.

АНОТАЦІЯ

У статті зроблено аналіз становлення та функціонування системи приватних ВНЗ. Охарактеризовані новітні форми та методи організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах нового типу.

АННОТАЦИЯ

В статье анализируются вопросы становления и функционирования системы частных вузов. Дана характеристика новым формам и методам организации учебно-воспитательного процесса в высших учебных заведениях нового типа.

SUMMARY

This article deals with the analysis of foundation and function of private higher educational institutions system. The new forms and methods of educational process organization in the higher educational institutions of the new type are characterized.

ПРИНЦИПИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У XXI СТОЛІТТІ

Богуш А.М.
доктор педагогічних наук,
професор, член АПН України

Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського (м. Одеса)

Всі категорії, що пов'язані з професійно-педагогічною діяльністю, так чи інакше визначаються принципами. Ми маємо принципи навчання, виховання, організації навчально-педагогічної діяльності, технологічні принципи педагогічної діяльності, принципи цілісного педагогічного процесу, соціокульнутної освіти, принципи державної політики в галузі освіти тощо. Натомість категорії навчання, виховання і освіта можуть мати різне якісне начинення, різну характеристику. Відтак, різними будуть і принципи їх організації.

Провідним принципом державної політики в галузі вищої професійної освіти в України є принцип гуманістичного характеру освіти, тобто створення такої системи навчально-виховних закладів і освітні програм, які «можуть задовольнити будь-які освітні запити різних груп населення без ураження чиїхось прав на одержання освіти будь-якого рівня». [3, с. 118].

Відтак, гуманізація освіти у вищій школі повинна будуватись на адекватних їй принципах, що випливають із загального поняття «гуманізм».

Загальновідомо, що під гуманізмом розуміють систему ідей і поглядів на людину, як найвищу цінність» [3, с. 76], визнання «безмежності можливостей людини її здібності до самовдосконалення, прав особистості на вільний прояв своїх здібностей, переконань, утвердження блага людини як критерію оцінки рівня суспільних відносин» [4, с. 32.].

Та й саме слово «гуманізм» означає готовність допомагати іншим людям, виявляти повагу, піклування, співучасть, тобто якості поведінки, без яких неможливе існування людського роду.

З позицій аксиологічного підходу, гуманність передбачає такі цінності, як гідність, доброту, чемність, освіченість, високу духовну культуру, витончений смак, культуру мовлення, вишуканість, вихованість.

На думку вчених (Балл Г.О., Котова І.Б., Шиянов Є.М. та ін.), гуманність це не стільки особистісна риса, скільки стрижнева якість, що виражає ставлення людини до людини. Гуманне ставлення до людей визначає гуманістичну сутність особистості.

Гуманістична наукова платформа побудови педагогічної діяльності у вищій школі, на думку вчених (Бондаревська Є.В., Кульневич С.В., Лаврікова Т.В., Лещинський В.І. та ін), повинна докорінно змінити її традиційне начинення: особистість студента переміщується із зони педагогічного впливу, тобто передачі «кінцевих, закритих і «абсолютних знань» у сферу педагогічної взаємодії, відкритих смислопороджуючих орієнтирів педагогічної діяльності гуманістичного типу [5, с. 66].

При цьому, організація взаємодії передбачає створення у процесі підготовки майбутніх